

Stary Widzew

TAJEMNICE Z PRZESZŁOŚCI

WARSZTATY - SPACERY - POTANĆÓWKA - WYSTAWA RETROFOTOGRAFII - HISTORIE MÓWIONE

Stary Widzew

TAJEMNICE PRZESZŁOŚCI

„Stary Widzew. Tajemnice z przeszłości” to projekt Miejskiej Strefy Kultury, który koncentruje się na historii Łodzi i wyjątkowej tkance miejskiej Starego Widzewa. Dzielnica ta charakteryzuje się niezwykle różnorodnością, a w swoich ulicach i uliczkach skrywa wiele tajemnic i ciekawych historii. Chcieliśmy przybliżyć je mieszkańcom i tak narodził się ten projekt. Obejmował on wiele wydarzeń, w tym: warsztaty, spacer, sąsiedzka potańcówkę, a przede wszystkim spotkania i rozmowy, które zaowocowały zebraniem poruszających opowieści z przeszłości. Co ciekawe, wszystkie znajdują swoje odbicie w teraźniejszości.

Stary Widzew to dzielnica ludzi o silnym poczuciu tożsamości społecznej, ludzi dumnych i świadomych swojej historii, przywiązanych do lokalnych tradycji. Zależało nam na pokazaniu tożsamości historyczno-społecznej dzielnicy, integrowaniu młodych i starszych mieszkańców, zachęceniu ich do poznawania okolicy oraz do uczestnictwa w kulturze i wspólnego, twórczego spędzania wolnego czasu. Chcieliśmy pokazać, że lokalna kultura może być źródłem wspomnień, ale też towarzyszyć nam na co dzień i inspirować do działania.

Stary Widzew to dzielnica ludzi o silnym poczuciu tożsamości społecznej, ludzi dumnych i świadomych swojej historii, ludzi przywiązanych do lokalnych tradycji.

Stary Widzew

HISTORIA DZIELNICY, ZNACZENIE DLA MIASTA

Widzew jest dla łodzian tym, czym Praga dla warszawiaków. Widzewiacy mają bardzo silne przeświadczenie o przynależności do specyficznej wspólnoty. Szczególnie widoczne jest to właśnie na Starym Widzewie, który jest historyczną kolebką dzisiejszej administracyjnej dzielnicy Łódź-Widzew. W dawnych czasach znajdowała się tu wieś Widzewnica. Na przełomie XIX i XX wieku wraz z szybkim rozwojem miasta podczas rewolucji przemysłowej przekształciła się ona w bawełniane imperium łódzkiego fabrykanta Juliusza Kunitzera. Przed II wojną światową przeplatały się tu ze sobą i wspólnie egzystowały cztery różne nacje i kultury: polska, niemiecka, rosyjska i żydowska. Ta różnorodność i przekrój społeczny szczególnie były widoczne w fabryce nici zatrudniającej setki ludzi. W dużej mierze była to ludność napływowa, przybywająca na te obszary za pracą nie tylko z okolicznych wsi, ale także z dalszych rejonów ziemi łódzkiej. Chociaż czas wojenny odmienił niemal każdy aspekt życia, można zaobserwować, że dawny tygiel historyczno-kulturalny nadal wywiera wpływ na obecną tkankę społeczną Starego Widzewa. To właśnie tu rozwija się swoisty folklor miejski, zaś życie biegnie własnym rytmem z dala od wielkomiejskiego zgiełku Śródmieścia.

Fabryka Nici ARIADNA

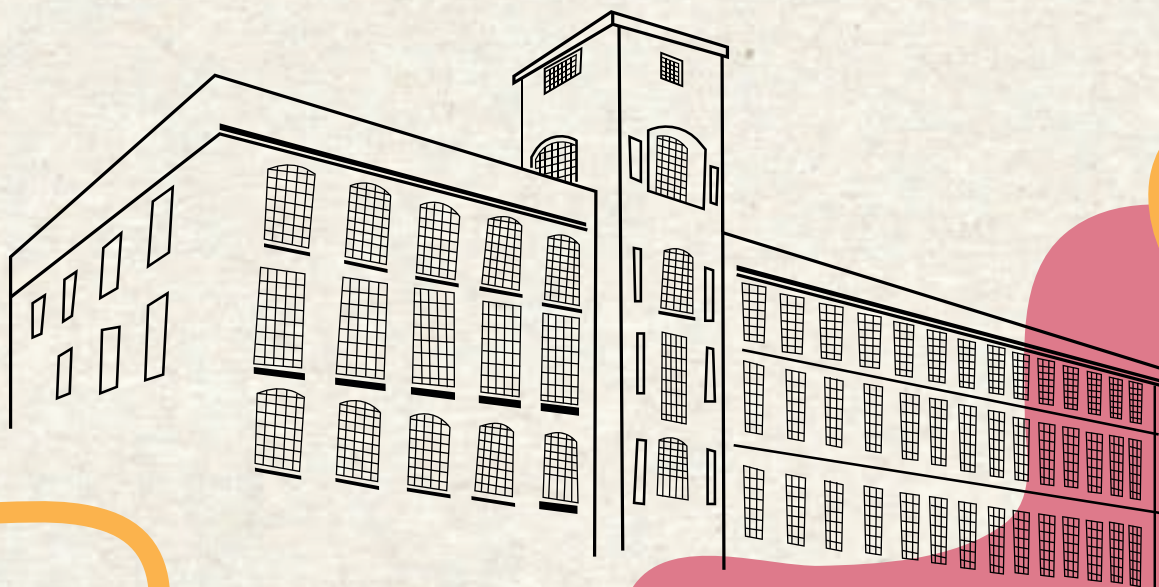
NICIARNIANA 6

ŁÓDŹ-WIDZEW. Fabryka nici.

Fabryka powstała w 1897 r. przy dzisiejszej ul. Niciarnianej. Była pierwszą na ziemiach polskich fabryką nici, stanowiącą część Towarzystwa Akcyjnego Widzewskiej Manufaktury Bawełnianej, której głównym udziałowcem był Juliusz Kunitzer. Fabryka funkcjonowała do 1939 r. Po wkroczeniu do Łodzi wojsk niemieckich, zakłady zostały przejęte i przemianowane na Litzmanstadter Fabrik für Nähgarne A.G. Po zakończeniu okupacji fabryka ponownie ruszyła na przełomie stycznia i lutego 1945 r. jako Łódzka Fabryka Nici. W następnym roku zmienio-

no nazwę na Państwowe Zakłady Przemysłu Bawełnianego Nr 16, a po kolejnych trzech latach na Zakłady Przemysłu Bawełnianego im. Hanki Sawickiej. Dopiero w 1964 r. do nazwy zakładów dodano nazwę „Ariadna”. W 1975 r. nazwa ponownie została zmieniona, tym razem na Widzewska Fabryka Nici im. Hanki Sawickiej „Ariadna”. W 1990 r. zakład otrzymał nazwę Widzewska Fabryka Nici, a 1 marca 1992 r. przekształcił się w spółkę akcyjną. W maju 2000 r. spółka przyjęła obowiązującą do dzisiaj nazwę Ariadna S.A. Fabryka Nici.

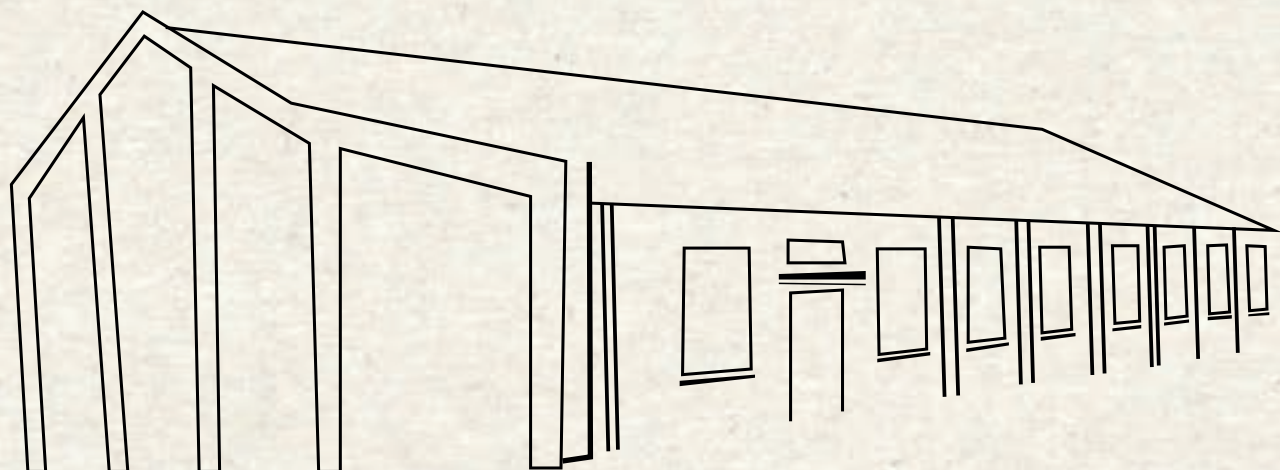

Dom Kultury Ariadna

NICIARNIANA 1/3

Budynek Domu Kultury „Ariadna” związany jest z historią Fabryki Nici o tej samej nazwie. Kiedyś znajdowała się tutaj stajnia i remiza strażacka. W dniu 17 sierpnia 1921 r. został utworzony XI oddział Łódzkiej Ochotniczej Straży Ogniowej. Miała ona swoją salę ćwiczeń i posiedzeń w obecnym budynku domu kultury. Oddział działał tylko na obszarze fabryki i do pożarów poza nią raczej nie wyjeżdżał. W 1981 r. z inicjatywy Komitetu Dzielnicowego utworzono Dzielnicowy Dom Kultury.

Domki kunitzerowskie

SZPITALNA, TEODORA, KAZIMIERZA, NICIARNIANA

Domki kunitzerowskie zaczęto wznosić od końca XIX wieku z inicjatywy łódzkiego przemysłowca Juliusza Kunitzera. Znajdowały się w kwartale dzisiejszych ulic: Szpitalnej, Teodora, Kazimierza i Niciarnianej. W drewnianych famułach mieszkali pracownicy fabryki wraz z rodzinami – w jednym drewnianym domu mieszkało aż 6 rodzin. Osiedle wyróżniało się na tle innych zabudowań robotniczych dużo gorszym standardem – archaiczna konstrukcja, brak kanalizacji i bieżącej wody. Wyburzenie domków kunitzerowskich rozpoczęło się po zakończeniu II wojny światowej. Ostatni budynek rozebrano w 1980 roku.

„Baraki” na Grembachu

CZECHOSŁOWACKA 5

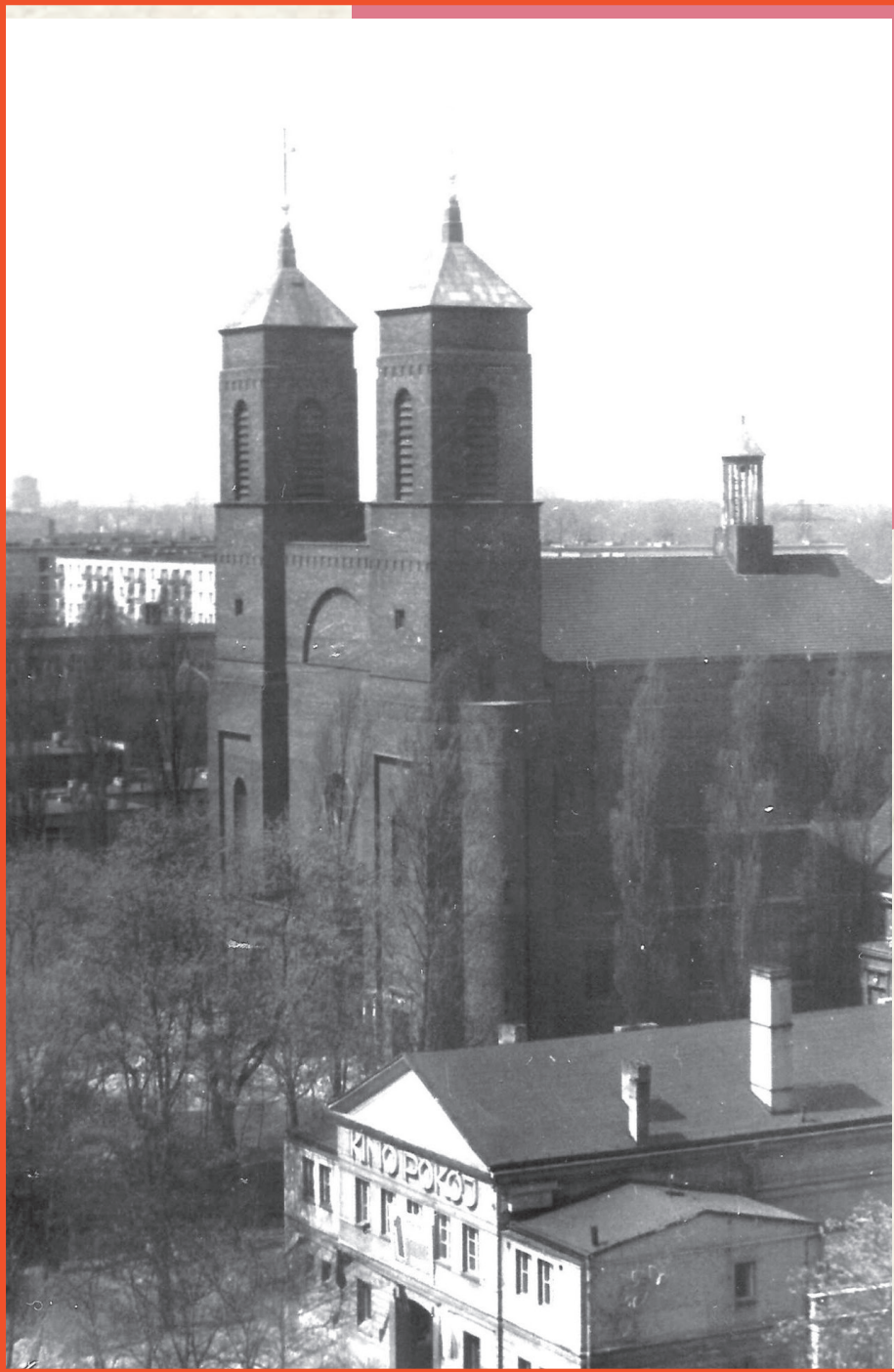
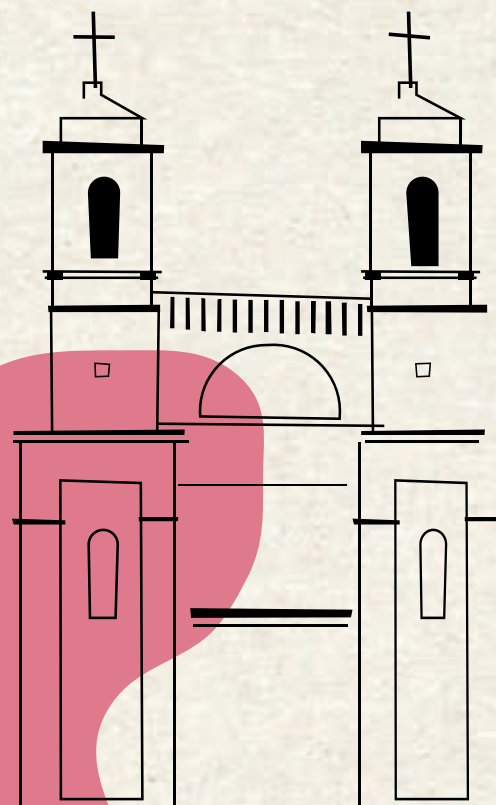
Baraki na Grembachu to małe osiedle parterowych domków rodzinnych z czerwonej cegły, które zaczął budować fabrykant Juliusz Kunitzer. Dalszą budowę przerwała tragiczna śmierć lodzermenscha, który został zamordowany w trakcie Rewolucji 1905 r. W początkach XIX w. przybyli tu niemieccy osadnicy. Nazwa Grembach najprawdopodobniej wywodzi się od słowa niemieckiego Grenzbuhl - czyli miejsce położone na krańcach miasta, wzgórze graniczne.

Kościół św. Kazimierza

NICIARNIANA 7

Kościół św. Kazimierza to rzymskokatolicka parafia w dekanacie Łódź – Widzew archidiecezji łódzkiej, z siedzibą przy ul. Niciarnianej 7. Parafia została erygowana 11 kwietnia 1911 r. Pierwszym proboszczem parafii był ks. Jan Albrecht. W 1923 r. biskup Wincenty Tymieniecki poświęcił plac pod budowę kościoła według projektu architekta Józefa Kabana. Budowę rozpoczęto w 1925 r., a zakończono w 1936 r. 24 i 25 października 1936 roku konsekrował go sam biskup Włodzimierz Jasiński.

Kino „Pokój”

ŚW. KAZIMIERZA 6

Kino „Pokój” to dawne łódzkie kino, które znajdowało się przy zbiegu ulic św. Kazimierza i Niciarnianej. Gmach kina zbudowano w 1929 r. jako dom parafialny. Inicjatorem budowy był ksiądz Romuald Brzeziński (ówczesny proboszcz parafii św. Kazimierza). Do roku 1939 r. kino działało pod nazwą „Bratnia Strzecha”, a pokazywano w nim przede wszystkim filmy edukacyjne i dydaktyczne. Po II wojnie światowej wznowiło funkcjonowanie jako kino „Pokój”. Parafia sprzedała posesję w 2011 r. Budynek kina - po częściowej rozbiórce, został wkomponowany w blok mieszkalny.

Konsum

RÓG ULICY SZPITALNEJ I ARMII CZERWONEJ

Przed II wojną światową w skład konsumu wchodził przyfabryczny sklep spożywczy, włókienniczy, piekarnia oraz ferma. Sklep podzielony według specjalistycznych działów oferował produkty spożywcze, własne wyroby włókiennicze oraz produkty galanteryjne, wyposażenie kuchni i artykuły kolonialne (kawę, herbatę, kakao, przyprawy). Dom handlowy urządzał niekiedy tzw. Białe Tygodnie w czasie któ-

rych obniżano ceny i stosowano upusty dla klientów. Dużą wagę przywiązywano również do umieszczania w prasie codziennej m. in. „Kurierze Łódzkim” okazałych reklam zachęcających do odwiedzenia sklepu przy ul. Rokicińskiej 54. Towary sprzedawano nie tylko wspomnianym własnym pracownikom, ale również wysyłano – zwłaszcza w końcu lat 30. XX w. – w postaci paczek do Rosji.

Punkt werbunkowy Legionów Polskich

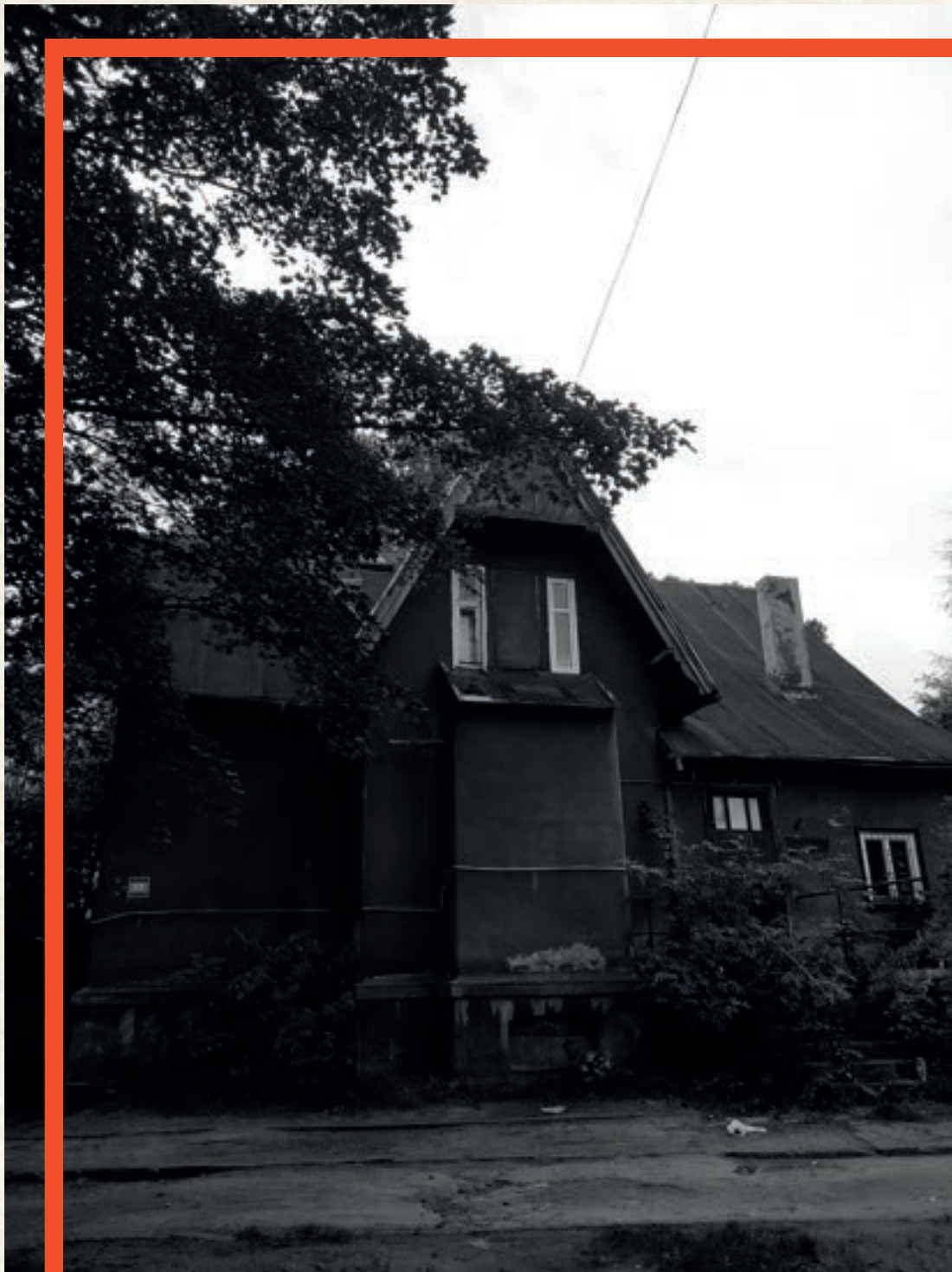
KRESOWA 31

Podczas I wojny światowej przy ulicy Kresowej 31 znajdował się punkt werbunkowy Legionów Polskich. W kolejnych latach mieścił się tu sklep spółdzielni Narodowego Związku Robotniczego „Zorza”.

Willa Towarzystwa Akcyjnego Wyrobów Bawełnianych „Heinzel i Kunitzer”

UL. NEONOWA 13

Willa powstała w roku 1911 według planów architektonicznych Adolfa Krausse. Prawdopodobnie pierwotnie była zamieszkała przez wyższego rangą urzędnika zatrudnionego w fabryce. Od 1989 r. budynek jest własnością miasta.

Willa Maksymiliana Kona

UL. KONSTYTUCYJNA 42C

Budynek został wzniesiony około 1915 r. Wraz z ogrodem jest wpisany do gminnej ewidencji zabytków miasta Łodzi jako willa Widzewskiej Manufaktury Spółki Akcyjnej. Formy architektoniczne willi nawiązują do tzw. „stylu okrętowego”. Przed II wojną światową willę zamieszkiwał Maksymilian Kon – syn Oskara Kona. Maks był prawnikiem, filantropem, konsulem honorowym Szwecji w Łodzi, a także znany w Łodzi skandalistą.

Basen „Anilana”

SOBOŁOWA 1

Basen przy ulicy Sobolowej 1, znany jako „Anilana”, powstał w 1951 roku. Był jedyną pływalnią w Łodzi o wymiarach olimpijskich, dlatego mogły odbywać się tutaj ogólnokrajowe zawody. Dla mieszkańców „Anilana” stanowiła popularne miejsce spotkań i wypoczynku.

Stary Widzew

TAJEMNICE PRZESZŁOŚCI

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu Muzeum Historii Polski: Patriotyzm Jutra

Zadanie współfinansowane ze środków Miasta Łodzi

www.msk.lodz.pl

domkulturyAriadna

stary_widzew_stacja_kultura

Mapa Starego Widzewa

Stary Widzew. Tajemnice z przeszłości

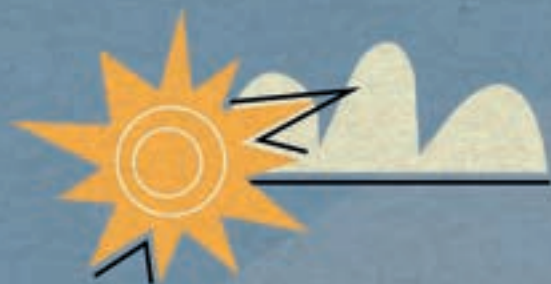
MSK: MSK: Niciarniana

Ariadna

Dziennik Łódź

Stary Widzew

TAJEMNICE Z PRZESZŁOŚCI

